

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu**

Poznań, dnia 5 września 2011 r.

**Pani
Maria Wróblewska
Dyrektor
Kasy Rolniczego Ubezpieczenia
Społecznego Oddział Regionalny
w Poznaniu**

LPO-4101-14-01/2011
P/11/091

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli,¹ zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli – Delegatura w Poznaniu, przeprowadziła w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział Regionalny w Poznaniu (OR KRUS), kontrolę funkcjonowania systemu rolniczego ubezpieczenia emerytalno-rentowego w okresie od 1 stycznia 2008 r. do 30 czerwca 2011 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 22 sierpnia 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Dyrektor niniejsze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działania OR KRUS w kierunku usprawnienia obsługi ubezpieczonych oraz wykorzystania pozostających w jego dyspozycji zasobów kadrowych i środków transportu. Wadliwie natomiast, w ocenie NIK, funkcjonował system egzekwowania od ubezpieczonych realizacji obowiązku przedstawiania dokumentów o istotnym znaczeniu dla ubezpieczenia.

1. Według stanu na dzień 16 czerwca 2011 r. w dziesięciu wybranych do kontroli placówkach terenowych KRUS (PT KRUS), spośród 28 wchodzących w skład OR KRUS, było zarejestrowanych 1.886 osób objętych rolniczym ubezpieczeniem społecznym i prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą. Z liczby tej 53 ubezpieczonych rolników (3%) prowadziło działalność gospodarczą wraz z małżonką lub domownikiem. Na podstawie dokumentacji źródłowej zgromadzonej w OR KRUS, dotyczącej dziesięciu gospodarstwach rolnych, NIK nie stwierdziła wspólnego rozliczania rocznej kwoty granicznej należnego podatku dochodowego, o której mowa w art. 5a ust. 3-8 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników² (usr).

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701, ze zm.

² Dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291, ze zm.

2. W grudniu 2009 r. OR KRUS uzyskał certyfikat Zintegrowanego Systemu Zarządzania (ZSZ) - jakość, bezpieczeństwo informacji, przeciwdziałanie zagrożeniom korupcyjnym, ważny do 28 listopada 2011 r. W ramach ZSZ wprowadzono system mierników (siedem) badających skuteczność i efektywność przebiegu procesów. Corocznej ocenie poddawano także 16 mierników realizacji systemu zarządzania jakością i bezpieczeństwem informacji. Z ogólnej liczby 23 mierników OR KRUS w badanym okresie nie osiągnął dwóch założonych wskaźników.

Wskaźnik terminowości przekazywania spraw do sądu, zamiast 100% wyniósł: w 2008 r. 93%, w 2009 r. 97%, a w 2010 r. 98%.

Wskaźnik stosunku liczby wniosków o umorzenie nadpłaty rozpatrzonych w terminie 60 dni do liczby wniosków w tych sprawach wyniósł odpowiednio: 90%, 76%, 95%, zamiast oczekiwanych 100%.

3. Zgodnie z zarządzeniem Prezesa KRUS z dnia 20 października 2009 r. w sprawie wprowadzenia i stosowania „Systemu Oceny Pracownika KRUS” w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego³, zwanego dalej zarządzeniem Prezesa, w 2010 r. została dokonana ocena okresowa (roczna) i bieżąca (kwartalna) zarówno pracowników, jak i kadry kierowniczej. W 22 przypadkach oceny bieżące pracowników OR KRUS były wykonywane w terminie niezgodnym z powołanym zarządzeniem, tj. w 15 przypadkach po terminie od 5 do 27 dni oraz w siedmiu przypadkach dwa dni przed terminem.

Z ustaleń kontroli wynika, że liczba etatów w OR KRUS (wg stanu na dzień 1 stycznia 2011 r.) była zgodna z limitem ustalonym przez Prezesa KRUS. Liczba zatrudnionych w poszczególnych PT KRUS, podobnie jak liczba osób ubezpieczonych przypadający na jeden etat (wskaźnik obciążenia), była zróżnicowana. NIK nie zgłasza zastrzeżeń do przyjętych kryteriów podziału etatów, uwzględniających specyfikę warunków działania poszczególnych PT KRUS. NIK zauważa przy tym, że wskaźnik obciążenia w niewielkim stopniu był skorelowany ze średniomiesięcznym wynagrodzeniem pracowników PT KRUS.

4. W 2010 r. OR KRUS dysponował 35 samochodami służbowymi. Prezes KRUS w drodze decyzji, o której mowa w zarządzeniu Prezesa KRUS Nr 167 z dnia 12 grudnia 2008 r. w sprawie zasad używania samochodów służbowych i samochodów prywatnych do celów służbowych, nie przydzielił do wyłącznej dyspozycji samochodu służbowego żadnemu pracownikowi OR KRUS. Na podstawie zawartych 111 umów - zleceń z lekarzami rzeczoznawcami, zwrotu kosztów przejazdów pojazdami prywatnymi do celów służbowych w 2010 r. dokonano 63 lekarzom, w łącznej kwocie 18.085,59 zł. W sprawozdaniach określonych w załączniku nr 5 do ww. zarządzenia, za 2010 r. składanych w Centrali KRUS Biuro Administracji, wykazano 26.734 km. Natomiast przebieg samochodów prywatnych na podstawie wystawionych rachunków przez lekarzy rzeczoznawców, wyniósł 21.639 km tj. o 5.095 km mniej niż wykazano w sprawozdaniu, co stanowi kwotę 4.258,40 zł. Jak wynika z udzielonych wyjaśnień, w stosunku do osób odpowiedzialnych za wystąpienie tych różnic w OR KRUS i PT w Koninie, Ostrowie Wlkp. i Pile zostały wyciągnięte konsekwencje służbowe.

NIK nie zgłasza zastrzeżeń do umów - zleceń dotyczących usług sprzątnięcia, ochrony osób i mienia, tłumaczeń oraz usług pocztowych, z podmiotami zewnętrznymi w ramach, zbiorczych umów.

5. W toku kontroli NIK zbadano dokumentację 24 wybranych losowo ubezpieczonych osób (z liczby 4.352 zarejestrowanych w dziesięciu PT KRUS). Z ustaleń kontroli wynika, że

³ Dz. Urz. PKRUS z dnia 14 maja 2010 r.

dokumentacja dotycząca okoliczności mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu była dostarczana do PT KRUS w następujących terminach od daty zaistnienia tych okoliczności: od 94 do 983 dni w czterech przypadkach, od 1.006 do 1.816 dni w sześciu przypadkach, od 2.181 do 2.347 dni w trzech przypadkach, w jednym przypadku 4.002 dni oraz w jednym przypadku po 5.068 dniach. W trzech przypadkach (12,5%) ubezpieczeni dostarczyli dokumenty w czasie kontroli NIK (akty notarialne umowy darowizny gruntu, sprzedaży gruntu, przekazania gospodarstwa rolnego, kserokopie odpisu skróconego aktu zgonu oraz wypisy z rejestru gruntów) od 78 do 5.490 dni po terminie. Stosownie do art. 37 ust. 1 usr rolnik, nie czekając na wezwanie, w ciągu 14 dni, obowiązany jest informować KRUS o okolicznościach mających wpływ na ubezpieczenie i o zmianach tych okoliczności.

Zastępca Dyrektora KRUS wskazała, że OR KRUS weryfikuje te uprawnienia poprzez: prowadzenie wizytacji gospodarstw rolnych (w okresie objętym kontrolą wykonano 23.265 wizytacji), informowanie ubezpieczonych o zmianach przepisów prawa, coroczną weryfikację kwoty granicznej podatku dochodowego osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą oraz zasięganie informacji w innych jednostkach (Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, urzędy gmin).

Ustalenia kontroli NIK wykazały, że spośród 24 skontrolowanych spraw, w czterech PT KRUS zwracały się do urzędów gmin w czasie trwania kontroli NIK o potwierdzenie aktualnej powierzchni gospodarstw rolnych. Nie prowadzono w tym czasie wizytacji gospodarstw.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Zapewnienie terminowego dokonywania ocen bieżących pracowników oraz kadry kierowniczej.
2. Rzetelne sporządzanie sprawozdawczości z zakresu wykorzystania samochodów prywatnych do celów służbowych przez lekarzy rzeczoznawców.
3. Kontynuowanie działań mających na celu osiągnięcie oczekiwanego poziomu mierników skuteczności i efektywności przebiegu procesów działania KRUS,

Najwyższa Izba Kontroli – Delegatura w Poznaniu, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Dyrektora w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub o przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Pani Dyrektora prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Poznaniu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.